

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

Perhehoitoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että lainsäädäntötyön onnistumista seurataan aktiivisesti arvioinnin keinoin ja muutostyötä tehdään systemaattiseen arviointiin perustuen.

Perhehoitoliitto jakaa arviointimuistiossa todetun näkemyksen, että jatkotyössä tulisi arvioida toimeksiantosuhteisen perhehoidon valvonnan ja valvontakeinojen riittävyttä. Näkemyksemme mukaan valvontalaissa valvonta tulisi kohdentaa perhehoitoa järjestäviin ja toteuttaviin viranomaisiin muttei yksittäisiin perhehoitajiin.

Toimeksiantosuhteinen perhehoito on rajattu valvontalain ulkopuolelle kokonaisuudessaan, vaikka lastensuojelussa toimeksiantosuhteista perhehoitoa toteutetaan myös yksityisten palveluntuottajien tuottamana osana hyvinvointialueiden järjestämää perhehoitoa.

Valvontalain 2 §:n 3 momentin mukaan lakia ei sovelleta omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettuun omaishoitoon eikä perhehoitolain mukaiseen toimeksiantosopimuksella tarkoitettuun perhehoitoon. Pykälä ei sisällä tavanomaisesti lainsäädännössä käytettyä mainintaa, että lakia sovellettaisiinkin toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon, jos niin myöhemmin mainitaan.

Kuitenkin valvontalain 29 §:n 2 mom säätää, että ” Palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön on ilmoitettava viipymättä salassapitosäännösten estämättä palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään

huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden.”

Tämä ristiriita aiheuttaa sen, ettei tosiasiallisesti tiedetä, koskeeko valvontalain 29 § 2 mom toimeksiantosuhteista perhehoitoa vai ei. Perhehoitoliitto pitää välttämättömänä, että kohtaa selkeytetään ja ehdottaa, että kyseinen säännös koskisi toimeksiantosuhteista perhehoitoa siten, kun se koski säännöksen ollessa valvontalailla kumotussa sosiaalihuoltolain 48 §:ssä ja valvontalain 29 § 2 mom sisältöisenä.

Edellä mainitun lisäksi Perhehoitoliitto pitää tärkeänä, että valvontalakia sovellettaisiin toimeksiantosopimussuhteiseen perhehoitoon tilanteessa, jossa perhehoitopalvelun järjestäjä (hyvinvointialue) ostaa toimeksiantosopimussuhteisen perhehoidon palvelun (perhehoitajan rekrytointi, valmennus ja tuki) yksityiseltä palveluntuottajalta riippumatta siitä, onko kyseessä voittoa tavoitteleva tai voittoa tavoittelematon toimija.

Perhehoitopalvelun tuottamiselle tulisi laatia kansalliset kriteerit. Toimeksiantosuhteisen perhehoidon valvonta on nykyisellään liian ohutta ja riski sekä turvallisen perhehoidon toteutumiseksi että perhehoidon suhteellisen osuuden kasvuksi. Toimeksiantosuhteisen valvonnan lisääminen näiltä osin valvontalakiin yhdenmukaistaisi ja turvaisi perhehoidon järjestämistä.

Perhehoidolla ei korvata kotihoidon tai kotisairaanhoidon palveluita tai muita terveydenhuollolle kuuluvia tehtäviä. Perhehoito toimii kokonaisuutta täydentävänä palveluna, joka mahdollistaa esimerkiksi ikäihmisten tai vammaisten lasten kotona asumista. Perhehoidossa on itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä kuten esimerkiksi lääkkeiden antaminen. Tällaisten tehtävien sisällyttäminen perhehoitoon mahdollistaa sen, että myös mainitun sisältöistä apua tarvitseva henkilö voi elää itsenäistä elämää yhdenvertaisesti muiden kanssa ja esimerkiksi asua omassa kodissaan tai perhekodissa. Hyvinvointialueen on annettava näiden toimenpiteiden edellyttämää ohjausta. Perhehoitajan saama tuki ja ohjaus toimitsevat palvelun laadun varmistajana ja valvojana.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan valvontalaissa, sen perusteluissa tai toimeenpanon ohjauksessa tulisi ottaa kantaa toimeksiantosuhteisen perhehoidon valvonnan vahvistamiseen siten,

että laadittaisiin hyvinvointialueita velvoittavat kansalliset kriteerit perhehoidon omavalvonnan toteuttamiseen. Tässä linkki Perhehoitoliiton laatimaan suunnitelmaan kansallisesta ohjelmasta perhehoidon kehittämiseksi:

<https://perhehoitoliitto.fi/perhehoitoliitto/vaikuttamistyo-ja-viestinta/vaalit/>

Samat kriteerit velvoittaisivat myös yksityisiä palveluntuottajia niiltä osin, kun ne koskisivat perhehoidon toteuttamista.

Perhehoitoliitto jakaa arviointimuistiossa todetun näkemyksen, että lainsäädännön jatkovalmistelussa tulisi arvioida tarvetta ja mahdollisuutta laajentaa rikostaustan selvittämisvelvollisuutta myös muiden kuin palveluntuottajaan työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden osalta.

Perhehoitoliitto ehdottaa, että valvontalakea sovellettaisiin toimeksiantosopimussuhteiseen perhehoitoon myös säädettyä velvollisuudesta tarkistaa rikosrekisteriote. Ehdottamme yksityiskodissa toteutuvan perhehoidon turvallisuuden varmistamiseksi, että vaatimus rikostaustatietojen esittämisestä koskisi myös aikuisia, esimerkiksi jälkihuollossa olevia 18–23-vuotiaita nuoria, ikäihmisiä, mielenterveyskuntoutujia tai vammaisia henkilöitä hoitavia toimeksiantosopimussuhteisiä perhehoitajia.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

-

Muut kommenttinne arviomuistiosta

-

Lehtiharju Merja
Perhehoitoliitto

